

kıymetli maden hacminin bilinen rezervlerle veya beklenen üretim seviyeleriyle uyumlu olmaması).

- Kıymetli madenin, çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerden taşınacağı bilinen bir ülkeden gelmiş olması veya bu yönde ciddi şüphe varlığı.
- Kıymetli madenin geri dönüştürülebilir/hurda veya karma kaynaklardan geldiğinin ve kıymetli madenin çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerde rafine edildiğinin bilinmesi veya bundan şüphelenilmesi.

Bu tür uyarı sinyali konulmuş menşe ve güzergâhlarda suç gelirlerini aklama mevzuatı, rüşvetle mücadele mevzuatı, gümrük denetimleri ve diğer denetimle ilgili mevzuat zayıf bir şekilde uygulanıyorsa ve/veya resmi olmayan bankacılık kanalları kullanılıyor ve nakit ağırlıklı bir şekilde kullanılıyorsa risk artar.

Aşağıdaki haller kıymetli madenin tedarikçileri bakımından uyarı sinyalidir:

- Tedarikçiler veya diğer bilinen maden/rafineri şirketleri yukarıda belirtilen uyarı sinyali konulmuş yerlerden birinde faaliyet göstermekte ise veya kıymetli madenin menşei/geçiş güzergâhı konusunda yukarıda belirtilen uyarı sinyallerine sahip yerlerin birinden kıymetli maden tedarik eden tedarikçilerde hissesi veya başka menfaatleri var ise,
 - Tedarikçilerin ya da diğer maden/rafineri şirketlerinin, son 12 ay içerisinde uyarı sinyali konulmuş bir kıymetli maden menşeyinden veya geçiş güzergâhı yolundan kıymetli maden tedarik ettiği bilinmekte ise

risk daha da fazladır.

Uyarı sinyali durumları:

Adım I kapsamında elde edilen ve söz konusu kıymetli madenin çıkarma, nakliye ve ticaretine ilişkin faaliyetlerin çatışmalara ya da ağır suiistimallere katkıda bulunabileceğine işaret eden bilgiler doğrultusunda, olağanüstü veya anormal durumlar belirlenir.

a) Hiçbir uyarı sinyali tespit edilmemiş ise: Yerel kıymetli maden ihracatçısı, uluslararası kıymetli maden tüccarı veya rafineri güvenilir kanıtlara dayanarak bu uyarı sinyallerinin kendi tedarik zinciri için geçerli olmadığını belirlerse, o tedarik zinciri için ilave tedarik zincirinin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesi çalışması yürütülmesi gerekmez. Adım I'de oluşturulan yönetim sistemleri sürdürülmeli ve düzenli olarak gözden geçirilmelidir.

b) Uyarı sinyali belirlenmiş veya bilgi eksikliği var ise: Tedarik zincirinde uyarı sinyalleri tespit eden veya bu uyarı sinyallerinden bir veya birkaçını kıymetli maden tedarik zincirinin dışında bırakamayan bir yerli kıymetli maden ihracatçısı, uluslararası kıymetli maden tüccarı veya rafinerisi aşağıdaki Adım II-3.2.2-(C) ile devam etmelidir.

C) Şirketin uyarı sinyali taşıyan mevcut ve planlanmış tedarik zinciri koşullarının saptanması gerekmektedir.

1. Uyarı sinyali bulunan bölgeler ve tedarikçilerin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesi çalışmaları derinlemesine incelenmelidir.

2. Madenlerden çıkarılan kıymetli madenler için saha değerlendirme ekipleri oluşturulması gerekmektedir. Belirlenen uyarı sinyallerine sahip yerel kıymetli maden ihracatçıları, uluslararası kıymetli maden tüccarları veya rafineriler, her koşulda şirketin, uyarı sinyali bulunan tedarik zincirine ilişkin fiili koşullar hakkında doğru bilgileri toplamasını sağlamaktan münferiden sorumlu olmaya devam ederler. Tedarik zincirinde uyarı sinyalleri bulunan yukarıda sayılan unsurlar, maden çıkarma, ticaret, elleçleme, rafinaj ve ihracat

koşulları ile tedarikçiler hakkında bilgi edinmek için saha değerlendirme ekipleri kurmalıdırlar. Maden/rafineri şirketleri, söz konusu ekibi kendi başlarına veya bir sektörel ya da çok taraflı mekanizma ya da girişim aracılığıyla bu bölgelerde faaliyet gösteren veya buralardan maden tedarik eden diğer maden/rafineri şirketleriyle işbirliği yaparak ortaklaşa kurabilir.

3. Madenlerden çıkarılan kıymetli madenin Orta ve Büyük Ölçekli Madencilik kıymetli madeni mi yoksa Küçük Ölçekli Madencilik kıymetli madeni mi olduğu belirlenmelidir.

4. Geri dönüştürülebilir kıymetli maden bakımından, daha fazla risk arz eden kişilere, yerlere ve işlemlere öncelik vermek suretiyle, risk odaklı bir yaklaşım kullanılarak uyarı sinyali konulmuş geri dönüştürülebilir kıymetli maden tedarik zincirinden temin edilen kıymetli madenler hakkında ilave bilgiler toplanmalıdır. Risk odaklı tedarik zincirinin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesi çalışmasının önemli bir parçası olarak, tedarikçiler ve işlemler her seviyede tanımlanmalı ve ilgili kayıtlar oluşturulup muhafaza edilmelidir. Bu tür risk faktörlerinin içeriği aşağıdakilerle sınırlı olmamak kaydıyla şöyledir:

a. *İşlemin değeri:* Çatışmalardan etkilenmiş veya yüksek riskli bir bölgenin dışında kalan her türlü geri dönüştürülebilir kıymetli maden işlemi için işlem değeri en az 15.000 ABD Dolarından başlayarak, artan tutarla orantılı bir uyum çalışması benimsenmelidir. Bununla birlikte, bir madencilik sahasında veya çevresinde gerçekleştirilen işlemler çok küçük miktarları içerebilir. Bu nedenle, çatışmalardan etkilenmiş veya yüksek riskli bölgelerdeki her türlü geri dönüştürülebilir kıymetli maden işlemi, değeri ne olursa olsun yoğun dikkat ve inceleme gerektirir.

b. *İşlemin yeri:* Kıymetli madenler küçük miktarlarda da değerlidir ve kolayca taşınabilir. Bu nedenle, hiç bir yer tam anlamıyla risksiz olmamakla birlikte, bazı yerler kıymetli maden işlemleri bakımından daha risklidir.

i. Kıymetli maden geçiş güzergâhının ve ihracatının, beyan edilen menşei konumuyla gerektiği gibi karşılaştırılmadığı yerler,

ii. Kıymetli madenin beyan edilen menşei konumuna yakın rakip pazarlara veya işleme tesislerine kolay erişimi olan yerler,

iii. Suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanı mevzuatının, rüşvetle mücadele mevzuatının, gümrük denetimleri ve diğer gözetim/denetim mevzuatı zayıf uygulandığı yerler,

iv. Ülkede resmi olmayan bankacılık sistemlerinin işlediği, nakde dayalı ekonomilere sahip yerler.

c. *Malzeme tipi:* İşlenmemiş geri dönüştürülebilir kıymetli madenin, eritilmiş geri dönüştürülebilir kıymetli maden gibi, çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerden çıkarılmış kıymetli madenin aklanmasında bir araç olarak kullanılması çok ender görülen bir durumdur. Çatışmalardan etkilenmiş bir bölgede yüksek bir konsantrasyonla üretilmiş olan kıymetli madenin ayarının yükseltip rafine edilmesi ve pazarlanabilir kıymetli maden haline getirilmesi fazla aşama ve maliyet gerektiren bir süreçtir. Bu nedenle suç gelirlerinin düşük değerli malzemeler aracılığıyla aklanması çok düşük bir ihtimaldir.

d. *Olağan dışı koşullar:* Geri dönüştürüleceği ileri sürülen kıymetli madenlerin bağlama uygunluğu incelenmelidir. Örneğin, bir tedarikçiden ya da bir bölgeden elde edilen yüksek saflıktaki malzemelerin miktarında ani ve olağan dışı bir artış mutlaka açıklanabiliyor olmalıdır. Bir ülkede tercih edilen mücevher ağırlıklı olarak 14 ayarsa (%58), geri dönüştürülen mücevher miktarının %90 olduğu iddiası mutlaka sorgulanmalıdır.

e. *Tedarikçi:* Farklı geri dönüştürülebilir kıymetli maden tedarikçileri, suç gelirlerini aklama benzeri faaliyetler konusunda değişen seviyelerde bir riske neden olacaktır. Örneğin, üretim/işleme sırasında kontrol edilen bir tesiste üretilmiş geri dönüştürülebilir kıymetli maden, pek çok farklı kaynaktan geri dönüştürülebilir kıymetli maden tedarik eden bir toplayıcıya göre daha düşük bir risk arz edecektir. Bu Rehberde önerilen uyum süreçleri ile tedarikçilerin uygulamaları arasında önemli bir tutarsızlık bulunması veya tedarikçinin tedarik zincirindeki

başka bir tedarikçiye ya da karşı tarafa göre “belirgin ve açıklanamayan bir coğrafi uzaklıkta olması” da diğer yüksek risk faktörü örnekleri olarak sayılabilir.

1. Geri dönüştürülebilir kıymetli maden bakımından, masa başı araştırmaları, kıymetli maden tedarikçilerinin tesislerine yapılan ziyaretler, satın alma kayıtlarının riskle orantılı olarak rastgele doğrulanması, satın alma işlemlerinin daha derinlemesine incelenip değerlendirilmesi ve suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanı ile mücadeleyle ilişkin ulusal ve uluslararası düzenlemelere başvurma yoluyla daha fazla dikkat ve inceleme gerektiren işlemlerle ilgili, uygulanabilir olduğu ölçüde, aşağıdaki bilgiler edinilmelidir.

a. Hurda üretilebilecek üretim tesislerinin bulunup bulunmadığı.

b. Özel sektöre ait kuyumculuk işletmelerinde önemli bir hissedarlık veya ciro olup olmadığı.

c. Tesis ziyaretleri yapılarak ve belgeler incelenerek, geri dönüştürülebilir / hurda kıymetli maden ticaretinin makul yaklaşık seviyesi, söz konusu seviyenin özellikle kıymetli maden fiyatlarına ve ekonomik koşullara göre değişeceği gerçeği de göz önünde bulundurularak, belirlenmelidir.

D) Tedarik zincirindeki risklerin değerlendirilmesi gerekmektedir. Şirketin tedarik zincirindeki uyarı sinyali içeren fiili koşulların saptanmasıyla elde edilen bilgiler değerlendirilmelidir. Şirket, elde ettiği bilgiler ile aşağıdaki unsurlar arasında bir tutarsızlık olması halinde bu durumu bir “risk” olarak kabul etmelidir.

1. İşbu Rehberin 4. Bölümü ile uyumlu şirketin tedarik zinciri politika standartları,

2. İşbu Rehberde yer alan tedarik zincirinin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesi standartları ve süreçleri,

3. Şirketin ticaret kaydının bulunduğu veya halka açık olduğu (varsa), kıymetli maden ithal ettiği, taşıdığı ve/veya yeniden ihraç ettiği ülkelerin kanunları,

4. Şirketin faaliyetlerini ve iş ilişkilerini düzenleyen finansman sözleşmeleri, yüklenici sözleşmeleri ve tedarikçi sözleşmeleri gibi hukuki araçlar,

5. Sorumlu tedarik zinciri insan hakları ile uluslararası suç gelirlerini aklamaya mücadele tavsiyeleri ve yönergeleri gibi diğer ilgili uluslararası mevzuat.

3.2.3 Rafineri Sonrası Şirketleri Bakımından Risk Değerlendirmesi

A) Rafineri Sonrası Şirketleri, tedarikçileri olan rafineri şirketlerinin uyum çalışmalarını Borsa sorumlu tedarik zinciri düzenlemelerine göre değerlendirerek tedarik zincirindeki riskleri belirlemelidir. Kıymetli maden tedarik zincirindeki rafineri şirketlerinin mümkün olan en ileri düzeyde ve net bir biçimde tanımlanması gerekmektedir. Kıymetli maden rafinerileri, rafineri sonrası tedarikçi zincirinin talepleri aracılığıyla tanımlanabilirken, Rafineri Sonrası Şirketleri, tedarikçilerin beyanlarını riskle orantılı adımlarla değerlendirip teyit etmelidir. Bazı durumlarda külçe, sikke, çubuk veya diğer rafineri kıymetli maden ürününün üzerine basılmış rafineri şirketi damgası mevcuttur. Eğer,

1. Rafineriler tanımlanabiliyor ise, aşağıda yer alan Adım II-3.2.3-(B),

2. En iyi gayretin gösterilmesine rağmen rafineriler tanımlanamıyorsa Adım III-3.3.2 ile devam edilmelidir.

B) Tedarik zincirindeki uyarı sinyallerini tanımlayıp tanımlamadığının veya makul olarak bunu yapması gerekip gerekmediğini belirlemek için rafinerinin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesi çalışmalarına dair ön kanıtlar elde edilmeye çalışılmalıdır. Rafinerilerin tedarik zincirindeki uyarı sinyallerini tanımlayıp tanımlamadığı veya bunu yapmaları gerekip gerekmediği konusundaki kararlarda, Adım I’de üretilen kanıt ya da (tedarikçilerle olan ilişkiler ya da masa başı araştırmaları yoluyla elde edilen) ilave bilgiler temel alınarak şirketin makul

ve iyiniyetli çabalarına dayanmalıdır. Şirketler, makul kararlar vermek amacıyla tedarikçilerin sunduğu beyanları riskle orantılı harici kanıt kaynaklarıyla karşılaştırmalıdır.

1. Rafineri hiçbir uyarı sinyali tespit edememiş ise: Kıymetli maden tedarik zincirindeki bir Rafineri Sonrası Şirketi, güvenilir kanıtlara dayanarak, söz konusu rafinerinin kendi tedarik zinciri için uyarı sinyali oluşmadığını belirleyebilirse, söz konusu tedarik zinciri için ilave tedarik zincirinin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesi gerekmez. Adım-I'de oluşturulan yönetim sistemleri sürdürülmeli ve düzenli olarak gözden geçirilmelidir.

2. Rafineri, kıymetli maden tedarik zincirinde uyarı sinyali tespit etmiş veya bilgi eksikliği var ise: Rafinerisinin kıymetli maden tedarik zincirinde uyarı sinyali tespit eden veya uyarı sinyallerinden bir veya birkaçını kıymetli maden tedarik zinciri dışında bırakamayan bir Rafineri Sonrası Şirketi, hemen izleyen başlıkta belirtilen aşağıda yer alan Adım II-3.2.3-(C) ile devam etmelidir.

C) Kıymetli maden tedarik zincirlerinde uyarı sinyali bulunan rafinerilerin tedarik zincirinin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesi çalışmalarının değerlendirilerek risklerinin analiz edilmesi gerekmektedir. Şirketler, risk değerlendirmesi yapabilmek için tedarik zincirlerinde uyarı sinyaline sahip rafinerilerin çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin kıymetli madenlerine ilişkin sorumlu tedarik zincirinin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesi çalışmalarının tüm unsurlarını bu Rehberdeki tavsiyelere uygun bir şekilde yerine getirip getirmediğine karar vermelidir. Rafineri Sonrası Şirketleri:

1. Rafinelerin kıymetli maden tedarik zinciri uyum çalışmaları hakkında kanıtlar toplamalıdır.

2. Herhangi bir risk değerlendirme ekibinin ürettiği bilgileri gözden geçirmelidir.

3. Rafinerinin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesi çalışmalarının bulgularını, bu Rehberde belirtilen tedarik zinciri politikaları ve tedarik zincirinin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesi uyum süreçleriyle teyit etmelidir. Şirket, tedarikçilerinin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesi uygulamaları ile şirketin tedarik zinciri politikası arasındaki mantıksal bir tutarsızlığı (5.Bölüm referans alınarak) Adım-III kapsamında tedbir alınması gereken bir risk olarak kabul etmelidir.

4. Rafinerinin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesi çalışmalarının bu Rehberde uygun standartta denetlenip denetlenmediği belirlenmeli ve bu denetimin sonuçları incelenmelidir. Rafinerinin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesi çalışmalarının bu Rehberde uygun bir standarda göre denetlenmediği ya da rafinerinin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesi çalışması ile Rehberdeki standart ve süreçler arasında bir tutarsızlık tespit edildiği durumlarda, Rafineri Sonrası Şirketleri Adım-III'e göre riskleri yönetmeye çalışmalı ve Adım-IV'e uygun bir biçimde denetlenmiş rafinerilerden ürün tedarik etme yoluna gitmelidir.

3.3 Adım III: Belirlenen Risklere Verilecek Yanıt Stratejisinin Tasarlanması ve Uygulanması

Amaç: Olumsuz etkilerin önlenmesi veya azaltılması amacıyla, belirlenen risklerin değerlendirilmesi ve bunlara yanıt verilmesi amaçlanmaktadır. Şirketler, bu bölümdeki tavsiyeleri yerine getirmek amacıyla birlikte hareket edebilirler. Bununla birlikte, sorumlu tedarik zincirlerinin mevcut durumunun uyum düzeylerini belirleme sorumlulukları şirketlerin kendisinde kalmaya devam edeceğinden, birlikte hareket edilerek gerçekleştirilen çalışmalarda şirketlere özgü durumların dikkate alındığından emin olunmalıdır.

3.3.1 Yükümlüler İçin Risk Yönetimi

A) Tedarik zinciri risk değerlendirmesi sırasında toplanan bilgiler ve belirlenen mevcut ve potansiyel riskler ana hatlarıyla belirtilerek bulgular üst yönetime raporlanmalıdır.

B) Adım I-3.1.1-(C) kapsamında kıymetli maden tedarik zincirine yönelik şeffaflık, bilgi toplama ve kontrol faaliyetleri için kurulan iç sistemin ve tedarikçilerle olan etkileşimin geliştirilmesi sağlanmalıdır. Yükümlüler:

1. Uyarı sinyali içeren bir tedarik zincirindeki tüm kıymetli maden girdi ve çıktıları bakımından, Adım II-3.2.1-(C) ve Adım II-3.2.2-(C)'de belirtilen muhtelif bilgileri toplayan ve muhafaza eden bir izleme kayıt sistemi oluşturmalıdır.

2. Maden üretimi ve maden işleme seviyeleri ile bunların kapasiteleri veya kıymetli maden sevkiyatlarına ilişkin tedarikçiler tarafından sağlanan bilgilerde tespit edilen tutarsızlıklarla ilgili olarak, koşullara uygun fiziki güvenlik uygulamaları geliştirmelidir.

3. Çatışmayla ve önemli insan hakları ihlalleriyle ilişkili olduğuna dair tanımlanmış riskler içeren tüm sevkiyatlar, fiziki olarak diğer sevkiyatlardan ayrıştırılmalı ve güvence altına alınmalıdır.

4. Tedarikçilerle yapılan ticari ve/veya yazılı sözleşmelere konulacak hükümleri ile tedarikçiler nezdinde ani ve habersiz kontroller yapabilme ve ilgili belgelere erişebilme hakkı elde etmelidir.

5. Her kıymetli maden girdisi için, değerlendirme ekibi tarafından tedarik zinciri boyunca elde edilip muhafaza edilen aşağıdaki bilgileri tedarik zinciri üzerindeki tüm taraflarla paylaşmalıdır:

- a. Maden menşeyini (olabildiğince belirli şekilde),
- b. Kıymetli madenin veya kıymetli maden içeren maddelerin konsolide edildiği, karıştırıldığı, ezildiği, haddelendiği, eritildiği ve rafine edildiği yerleri,
- c. Çıkarılma yöntemi (EYM ya da orta ve büyük ölçekli madencilik) ve konsantre edilme, eritilme ve rafine edilme tarihlerini,
- ç. Ağırlık ve analiz edilmiş saflık özellikleri,
- d. Maden menşeyinden rafineriye kadar tedarik zinciri üzerinde olan ve kıymetli madeni elleçleyen tüm hizmet sağlayıcılarının ve tedarikçilerin kimliği, ortaklık yapıları (gerçek faydalanıcı da dâhil), şirket yetkililerinin ve yöneticilerinin isimlerini de içeren kurumsal yapıya ilişkin bilgiler ve bu şirketlerin ve yetkililerinin çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerdeki iş dünyası, idari, siyasi ve askeri çevrelerle olan ilişkileri,
- e. Kıymetli maden çıkarma, ticaret, nakliye ve ihracat faaliyetleriyle ilgili olarak kamu otoritelerine ödenen tüm vergiler, ücretler ve imtiyaz ödemeleri,
- f. Kıymetli maden çıkarma, ticaret, taşıma ve ihracat faaliyetleri için kamu kurumlarına yapılan diğer tüm ödemeleri,
- g. Yasal düzenlemelerle yasaklanmış olmaması koşuluyla, kıymetli madenin çıkarılmasından itibaren tüm tedarik zinciri boyunca kolluk personeli ve özel güvenlik personeline ya da diğer silahlı gruplara yapılan tüm ödemeleri,
- ğ. Güvenlik konularıyla ilgili bütünlüğün sağlanması adına kıymetli madenin nasıl nakledildiği ve işlendiği.

6. Yükümlüler uyum düzeyinin belirlenmesi sürecinde elde edilen bilgileri, çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerden kıymetli maden tedariki konusunda bilgi toplama ve işleme yetkisi bulunan yerel ya da küresel Endüstri Programları veya Kurumsallaştırılmış Mekanizmalara uyum amacıyla, denetçilerin erişimine açmalıdırlar. Bu tür bir program veya mekanizmanın bulunmaması durumunda ilgili bilgiler rafineri sonrası şirketlerin erişimine açılmalıdır.

C) Bir risk yönetim planı tasarlanmalı ve uygulanmalıdır. Yükümlüler, işbu Rehberin Dördüncü Bölümüne uygun olarak Adım II'de tanımlanan risklere verilen yanıtları içeren bir tedarik zinciri risk yönetim planı uygulamalıdır. Yükümlüler, ölçülebilir risk azaltma tedbirleri altında ticareti sürdürerek, mevcut ölçülebilir risk azaltma tedbirlerine bağlı olarak ticaretlerini

geçici olarak durdurarak ya da risk azaltma tedbirlerinin başarısız olması veya artık uygulanabilir ya da kabul edilebilir olmaması nedeniyle söz konusu tedarikçi ile olan ilişkilerini sona erdirerek risklerini yönetebilir. Yükümlüler, risk yönetim stratejisi belirleyip geliştirmek için:

1. Belirlenen risklerin tedarikçilerle ilişkilerin sürdürülmesi, askıya alınması ya da sona erdirilmesi yollarından hangisiyle azaltılabileceğini belirlemek adına, bu Rehberin 4. Bölümünde yer alan çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin kıymetli madenlerine ilişkin tedarik zinciri politika belgesini veya kendi iç politikalarını gözden geçirmelidir.

2. Ölçülebilir risk azaltma yöntemleriyle, bir tedarikçiyle olan ilişkinin sona erdirmesini gerektirmeyen riskleri yönetmelidir. Ölçülebilir risk azaltma, risk yönetim planının uygulanmasından sonraki altı ay içerisinde önemli ve ölçülebilir bir iyileşme tesis edilmesine katkıda bulunmayı amaçlamalıdır. Yükümlüler bir risk azaltma stratejisi geliştirirken:

a) Tedarik zincirinde yer alan çatışmalara katkıda bulunma risklerini doğrudan ve etkili biçimde azaltılabilecek aktörler üzerinde baskı kurmalı ve/veya uygulamalıdır. Yükümlüler, tedarik zincirindeki diğer şirketler üzerinde hâlihazırda fiili veya potansiyel bir baskı gücüne sahip olabilir. Yükümlüler, tedarikçilerle ve ilgili taraflarla yapıcı bir etkileşim kurmanın yollarını bulmalı ve risk yönetim planının uygulanmaya başlamasından sonraki altı ay içerisinde risklerin ortadan kaldırılmasına dönük kayda değer ve ölçülebilir gelişmeler elde etmeye çalışmalıdırlar.

b) Risk yönetim planındaki ölçülebilir risk azaltma stratejisi konusunda tedarikçilerle ve etkilenen taraflarla istişare etmeli ve mutabık kalmalıdır. Ölçülebilir risk azaltma, şirketin belirli tedarikçilerine ve bunların faaliyetlerine göre ayarlanmalı, risk yönetim planının uygulanmaya başlanmasından sonraki altı ay içinde elde edilmesi istenen performans hedeflerini açıkça belirtmeli ve iyileşmenin ölçülmesine yönelik niteliksel ve/veya niceliksel göstergeleri içermelidir. Yükümlüler, etkilenen taraflara risk değerlendirmesini ve risk yönetim planını inceleyebilmeleri için yeterli zaman tanımalı ve risk yönetimi konusundaki olası soruları, endişeleri ya da alternatif önerileri yanıtlamalı ve bunları dikkate almalıdır.

c) Uygun durumlarda sorumlu tedarik zinciri yönetimine ilişkin Endüstri Programları ve Kurumsallaştırılmış Mekanizmalara katılmalı ya da destek vermeli ve bu tür girişimlerin gelişmekte olan ülkelerdeki sosyal ve ekonomik etkileri ile mevcut uluslararası kabul görmüş standartlar üzerindeki etkilerini göz önünde bulundurmalıdır.

D) Risk yönetim planı uygulanmalı, risk azaltma sürecinin performansı izlenmeli, sorumlu üst yöneticilere güncel durum raporlanmalı ve bu adım altında önerilen risk yönetimi stratejilerine uygun olarak, risk azaltma girişimlerinden sonuç alınamaması halinde söz konusu tedarikçiyle olan ilişkinin askıya alınması veya sonlandırılması değerlendirilmelidir. Yükümlüler, uygun düştüğü ölçüde yerel ve merkezi makamlarla, diğer maden/rafineri şirketleriyle, uluslararası veya sivil toplum kuruluşlarıyla ve etkilenen üçüncü taraflarla işbirliği ve/veya istişare halinde risk azaltma planını uygulamalı ve bu planın performansını izleyip takip etmelidir. Yükümlüler, risk azaltma performansının izlenmesi amacıyla ortak izleme ağları oluşturabilir veya oluşturulmasını destekleyebilirler.

E) Azaltılması gereken riskler için, koşulların değişmesi halinde ilave durum ve risk değerlendirmeleri yapılması gerekmektedir. Sorumlu tedarik zincirinin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesi dinamik bir süreç olup risklerin kesintisiz olarak izlenmesini gerektirir. Şirketler, bir risk azaltma stratejisi uyguladıktan sonra etkin bir risk yönetimi için Adım-II'yi tekrarlamalıdır. Ayrıca, şirketin tedarik zincirindeki herhangi bir değişiklik, olumsuz etkilerin azaltılması veya önlenmesi için bazı adımların tekrar edilmesini gerektirebilir.

3.3.2 Rafineri Sonrası Şirketleri İçin Risk Yönetimi

A) Tedarik zinciri risk değerlendirmesi sırasında toplanan bilgiler ve belirlenen mevcut ve potansiyel riskler ana hatlarıyla belirtilerek bulgular üst yönetime raporlanmalıdır.

B) Adım I-3.1.1-(C) kapsamında kıymetli maden tedarik zincirine yönelik şeffaflık, bilgi toplama ve denetim faaliyetleri için kurulan özel sistemin, tedarikçilerle etkileşiminin artırılması sağlanmalıdır. Rafinerilerin kimliğini izleyen özel ve düzenli güncellenen bilgileri ve Adım II-3.2.3 kapsamında elde edilen mevcut durumun uyum düzeyinin belirlenmesine yönelik bulgular bu mekanizmalara dâhil edilmelidir.

C) Bir risk yönetim planı tasarlanmalı ve uygulanmalıdır. Yükümlülerin Adım-II'de belirlenen risklere verdiği yanıtları da içeren bir tedarik zinciri risk yönetim planı uygulanmalıdır. Bu strateji, tedarik zincirindeki rafinerilerin tanımlanmış olup olmadığına göre değişkenlik gösterecektir.

D) Risk yönetim planını uygulanmalı, risk azaltma sürecinin performansı izlenmeli, sorumlu üst düzey yöneticilere güncel durum raporlanmalı, risk azaltma girişimlerinden sonuç alınamaması halinde bir rafineriyle olan ilişkinin durdurulması, sona erdirilmesi ya da Rehberde yer alan uyum düzeyinin belirlenmesine yönelik tavsiyelerin düzeltici aksiyon olarak uygulanması gerekmektedir.

E) Azaltılması gereken riskler için veya koşulların değişmesi halinde ilave durum ve risk değerlendirmeleri yapılması gerekmektedir. Tedarik zincirinin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesi dinamik bir süreç olup risklerin kesintisiz olarak izlenmesini gerektirir. Şirketler, bir risk azaltma stratejisi uyguladıktan sonra etkin bir risk yönetimi için Adım II'yi tekrarlamalıdır. Ayrıca, şirketin tedarik zincirindeki herhangi bir değişiklik, olumsuz etkilerin azaltılması veya önlenmesi için bazı yeni adımlar atılmasını gerektirebilir.

3.4 Adım IV: Yükümlülerin Tedarik Zincirinin Mevcut Durumunun Uyum Düzeyinin Belirlenmesi Uygulamalarının Bağımsız Üçüncü Taraflarca Denetlenmesi (Bağımsız Güvence Raporu)

Amaç: Yükümlülerin, çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin kıymetli madenlerine ilişkin sorumlu tedarik zincirinin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesi çalışmalarının bağımsız bir üçüncü tarafça denetlenmesini sağlamak ve Kurumsallaştırılmış Mekanizmalar ya da Endüstri Programları da dâhil muhtelif yollarla bu çalışmalarını geliştirmelerine destek olmak amaçlanmaktadır.

Bu bölümde yer verilen hususlar, bir denetim standardı oluşturmayı değil, söz konusu şirketlerin, Endüstri Programlarının veya Kurumsallaştırılmış Mekanizmaların, tedarik zincirinin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesine yönelik bağımsız üçüncü taraf denetiminde dikkate almaları için bazı temel ilkeleri, kapsamı, kriterleri ve diğer temel bilgileri ana hatlarıyla belirtmeyi amaçlamaktadır.

3.4.1 Güvence Denetiminin Planlanması

A) Yükümlülerin çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin kıymetli madenlerine ilişkin sorumlu tedarik zincirinin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesi uygulamasının bağımsız bir üçüncü tarafça denetlenmesi planlanmalıdır. Denetim, aşağıdaki

kapsam, kriter, ilke ve faaliyetleri içerecek ve makul bir güvence sağlayacak yeterli denetim kanıtı elde edecek şekilde gerçekleştirilmelidir:

1. Denetim Kapsamı: Denetim, Yükümlülerin, çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerden kıymetli maden tedarik zincirinin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirdiği tüm faaliyetleri, süreçleri ve kullandığı sistemleri kapsamalıdır. Söz konusu denetim, sayılanlarla sınırlı olmamak üzere ilgili politika ve prosedürleri, Yükümlünün kıymetli maden tedarik zinciri üzerindeki denetimlerini, kıymetli maden tedarik zincirindeki aktörlerle olan iletişimleri, tedarikçiler hakkında rafineri sonrası şirketlere sunulan bilgileri, evrak arşiv ve akış bilgileri ile izlenebilirliği sağlayan diğer bilgileri, saha araştırmaları dâhil olmak üzere Yükümlünün risk değerlendirmelerini ve Yükümlünün risk yönetimi konusundaki stratejilerini de içerir.

2. Denetim Kıstasları: Yükümlülerin sorumlu tedarik zincirinin mevcut durumunun uyumunun değerlendirilmesi ve ölçülmesi için uygulanan kıyaslama noktaları işbu Rehber ile Borsa İstanbul Sorumlu Tedarik Zinciri Uyum Yönergesi, Borsa İstanbul Sorumlu Tedarik Güvence Denetimi Yönergesi ve Kıymetli Madenler Aracı Kuruluşları ile Rafinerilerin İç Kontrol Sistemi ve Uyum Esasları Hakkında Yönerge'dir.

3. Denetim İlkeleri:

a) Bağımsızlık: Denetimlerin tarafsızlığının korunabilmesi için tüm denetim ekibi ve varsa denetim kurulu ("denetçiler") Yükümlülerden ve bunların bağlı şirketlerinden, lisans alanlarından, yüklenicilerinden, tedarikçilerinden ve müşterek denetimde işbirliği yapılan şirketlerden bağımsız olmalıdır. Esasen bu ilke, özellikle denetçiler ile denetlenen taraf arasında ticari ve finansal ilişki dâhil hiçbir çıkar çatışması (sermaye, borç veya teminat niteliğinde) bulunmaması ve denetim sözleşmesinin imzalandığı tarihten önceki son 24 ay içerisinde denetlenen şirketin ve/veya bu kapsamda değerlendirilen diğer tedarik zinciri aktörlerinin sorumlu tedarik zincirinin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesi çalışmalarının tasarlanması, oluşturulması veya uygulanması konusunda hizmet sunmamış olması gerektiği anlamına da gelir. Bağımsızlık, denetim dönemi ve denetim konusunu oluşturan bilgilerin kapsadığı dönem boyunca sürdürülür.

b) Yeterlilik: Denetçiler, bağımsız üçüncü taraf denetiminin tamamlanması için gereken özel yeterliliklere ve kişisel niteliklere sahip olmalıdır. Denetim şirketleri, denetçi yeterliliğiyle ilgili ayrıntılı koşullar için 26/12/2012 tarihli ve 28509 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bağımsız Denetim Yönetmeliği ve Sorumlu Tedarik Zinciri Güvence Denetimi Yönergesine başvururlar.

Denetim kapsamına özgü yeterlilikler ise, sayılanlarla sınırlı olmamak kaydıyla şunları içerir:

- i. Denetim ilkeleri, prosedürleri ve teknikleri,
- ii. Tedarik zincirinin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesine yönelik ilkeleri, prosedürleri ve teknikleri.
- iii. Kıymetli maden tedariki uygulamaları ve kıymetli maden tedarik zincirleri,
- iv. Çatışmalardan etkilenmiş kıymetli maden çıkarma veya nakliye bölgelerinin, denetimlerin gerçekleştirilmesine yönelik dil becerileri ve kültürel hassasiyetler de dâhil, sosyal, kültürel ve tarihi şartları,
- v. Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin madenlerine ilişkin tedarik zinciri politika belgesi dâhil olmak üzere uluslararası düzenlemeler.

c) Hesap verilebilirlik: Bir Endüstri Programı veya Kurumsallaştırılmış Mekanizma, denetim programı kayıtlarını temel alarak, denetçilerin söz konusu denetimi denetim

programına, amaçlarına, kapsamına ve kriterlerine uygun olarak gerçekleştirebilme yeterliliklerini düzenli olarak incelemeli ve izlemelidir.

4. Denetim Faaliyetleri:

a) Denetim hazırlığı: Denetim hedefleri, kapsamı, dili ve kriterleri tüm denetçilere açık bir şekilde belirtilmeli, denetimin başlamasından önce denetlenen ile denetçiler arasında belirsiz hiçbir husus kalmamalıdır. Denetçiler, zamanın, kaynakların, bilginin ve ilgili tarafların işbirliğini dikkate alarak denetimin yapılabilirliğini tespit etmelidir.

b) Yerinde araştırmalar: Denetçiler, yerinde araştırmalara başlamadan önce bir denetim planı ve ön çalışma belgelerini hazırlamalıdır. Denetçiler, ilgili taraflarla (yönetim ve değerlendirme ekipleriyle yapılan görüşmeler de dâhil) görüşmeler yaparak, gözlemlerle bulunarak ve belgeleri inceleyerek daha fazla kanıt toplamalı ve sunulan bilgileri teyit etmelidir. Yerinde araştırmalar:

i. Yükümlülerin çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerden sorumlu tedarik zincirinin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesi çalışmalarını yürüttüğü tesisleri ve sahaları,

ii. GDS 3000 Denetim standardı uyarınca gerekli olabilecek, kıymetli maden üreticileri, yerel ihracatçılar, uluslararası kıymetli maden ticareti ile uğraşanları da içerecek şekilde, yükümlülerin tedarikçilerinden alınmış bir numune,

iii. Doğrulanabilir, güvenilir ve güncel bilgi oluşturma standartlarını ve yöntemlerini incelemek amacıyla yapılan ve uzaktan da gerçekleştirilebilecek olan, değerlendirme ekipleriyle istişareleri,

iv. Kıymetli maden tedarik zincirinde belirlenen şartlara ve risklere uygun olarak denetçi tarafından belirlenecek şekilde, yerel ve merkezi hükümet yetkilileri ve bulunması halinde BM uzman grupları ile BM barış koruma misyonları ve yerel sivil toplum kuruluşları ile yapılan istişareleri

kapsamalıdır.

c) Belge incelemeleri: Yükümlülerin çatışmalardan etkilenmiş bölgelerdeki sorumlu kıymetli maden tedarik zincirinin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesi uygulamalarının bir parçası olarak üretilen tüm belge örnekleri “Sistemin, denetim kıstaslarına uygun olup olmadığını belirlemek amacıyla”, incelenmelidir. Bu inceleme, sayılanlarla sınırlı olmamak üzere, tedarik zinciri iç kontrolü hakkındaki belgeleri (evrak arşiv ve akış belgelerinin ve ödeme kayıtlarının örnekleri), tedarikçilerle yürütülen iletişim bilgileri, ile sözleşme hükümlerini, rafineri sonrası şirketlere açıklanan bilgilerin dokümanlarını, Yükümlünün risk değerlendirmelerini (iş ortakları ve tedarikçilerle ilgili tüm kayıtlar, yapılan görüşmeler ve saha analizleri dâhil) ve risk yönetim stratejileriyle ilgili belgeleri (iyileşme göstergeleriyle ilgili tedarikçilerle yapılan anlaşmalar gibi) içerir. Belgeler, yerinde araştırmalar sırasında denetçiler tarafından rastgele örnekleme yoluyla incelenmelidir. Seçilen örnek, tedarikçilerle ve/veya kıymetli maden tedarik zinciriyle ilişkili riskler, yılın en yüksek ve en durgun zamanları ve her bir tedarikçiden edinilmiş malzemelerin hacmi bakımından dikkate alınmalıdır. İncelenen dokümanlar her bir tedarikçiden gelen örneklerin yanı sıra iş ortakları, tedarikçiler ya da kıymetli maden menşe ülkeleri ile ilişkili riskin seviyesindeki olası artışlara ilişkin örnekler de içermelidir. Denetçi, Yükümlülerin uyum tedbirleriyle ilgili şüpheli durumlar tespit ederse örnekleme büyüklükleri artırılmalıdır.

ç) Denetim Sonuçları: Denetçiler, toplanan kanıtlara dayanarak yükümlülerin çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin kıymetli madenlerine ilişkin sorumlu

tedarik zincirinin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesi uygulamalarının Rehberin bu bölümündeki önerilere uygun olup olmadığını saptayan bulgular üretmelidir. Denetçiler, Yükümlülerin tedarik zincirinin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesi uygulamalarını geliştirmesine yönelik tavsiyelerine denetim raporlarında yer vermelidir. Denetçiler ayrıca, Adım-V uyarınca yayımlanacak bir özet denetim raporu (Bağımsız Güvence Raporu) da hazırlamalıdır.

3.4.2 Denetimin, Denetim Planlamasının Unsurlarına Uygun Şekilde Gerçekleştirilmesi

Denetimin, yukarıda belirtilen denetim kapsamına, kıstaslarına, ilkelerine ve faaliyetlerine uygun şekilde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Tedarik zincirindeki tüm aktörler denetimin yukarıda belirtilen unsurlara uygun olması için işbirliği yapmalıdır. Bunun, aşağıdaki faaliyetlerin bazılarını veya tümünü gerçekleştirmek amacıyla Endüstri Programları veya Kurumsallaştırılmış Mekanizmalar yoluyla yapılması önerilir:

1. Gerekli şartları sağlayan denetçilerin ilan edilmesi,
2. Denetçilerin denetimi, denetim programına uygun bir şekilde gerçekleştirme becerilerinin düzenli olarak izlenip incelenmesi de dâhil olmak üzere denetim programının takibi,
3. İşletme gizliliği ve diğer rekabet ya da güvenlik hususları dikkate alınmak suretiyle Yükümlülerin özet denetim raporlarının yayımlanması. Bir özet denetim raporu şunları içermelidir:
 - a. Yükümlülerin bilgileri, denetim tarihi ve denetim dönemi,
 - b. Adım IV 3.4.1 (4)'te tanımlandığı üzere denetim faaliyetleri ve metodolojisi,
 - c. İşbu Rehberdeki her bir adımla ilgili olarak Adım IV 3.4.1 (4)'te tanımlanmış denetim sonuçları.
4. Tüm Yükümlülere özel tavsiyeler:
 - a. İşbu Rehberde uygun olarak şirket tesislerine, ilgili tedarik zincirinin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesi uygulamalarına ilişkin kayıtlarına ya da belgelerine erişim izni verilmelidir.
 - b. Denetim ekibi tarafından seçilen nakliye şirketleri ve tedarikçilerle iletişim ve lojistik kolaylaştırılmalı, denetçinin belirlediği ilgili kişilerle istişareler yapılmalıdır.
 - c. Tedarikçilere tesis ziyaretleri yapılması gerekiyorsa iletişim ve lojistik konusunda yardımcı olunmalıdır.

5. Tüm rafineri sonrası şirketlerine özel tavsiyeler:

Bu Rehberin uygulanmasının verimliliğinin artırılması amacıyla, Rafineri Sonrası Şirketlerinin, Yükümlülerin tedarik zincirinin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesi çalışmalarının bağımsız bir üçüncü tarafça denetlenmesi sürecine katılıp bu süreci desteklemesi ve bunu Endüstri Programları yoluyla yapması önerilir. Bu faaliyet, Rehberde sunulan tavsiyelerle uyumlu denetim standartlarının tanımlanmasını da içerebilir. Küçük ve orta ölçekli işletmelerin bu tür sektörel organizasyonlara katılması veya bunlarla işbirliği yapması önerilir.

3.5 Adım V: Tedarik Zincirinin Mevcut Durumunun Uyum Düzeyinin Belirlenmesi Çalışmalarının Yıllık Olarak Raporlanması

Amaç: Şirketlerin aldığı tedbirlerle ilgili olarak kamuoyunda güven tesis etmek amacıyla, çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin kıymetli madenlerine ilişkin sorumlu

tedarik zincirinin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesi çalışmaları hakkında kamuoyuna bilgi verilmesi amaçlanmaktadır.

İşletme gizliliğine ve diğer rekabet ya da güvenlik hususlarına önem vermek suretiyle, çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin kıymetli madenlerine ilişkin sorumlu tedarik zincirinin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesi çalışmaları hakkındaki ilave bilgilerin yıllık olarak raporlanması veya yıllık sürdürülebilirlik ya da kurumsal sorumluluk raporlarına entegre edilmesi gerekmektedir. Bu raporlamalar aşağıda belirtilen hususları kapsamalıdır.

A) Tüm Yükümlüler için:

1. *Şirket Yönetim Sistemleri*: Raporun Adım-I'inde yer alan hususların uygulanması için atılan adımlar raporlanmalıdır. Şirketler bu kısımda şirketin tedarik zincirinin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesi politikasını ortaya koymalı, şirketin uyum çalışmalarından sorumlu yönetim yapısını açıklayıp şirkette bundan doğrudan sorumlu olan kişiyi belirtmeli, Adım-I (C) ve Adım-III (B)'ye göre kıymetli maden tedarik zincirine ilişkin denetim, şeffaflık ve bilgi toplama sistemlerini (şirket içi sistemler) açıklamalı, bu sistemlerin raporlama dönemi içerisinde nasıl işlediğini ve şirketin uyum çabalarını nasıl güçlendirdiğini vurgulamalıdır. Şirket veri tabanı ve kayıt tutma sistemini tanımlayarak menşesine kadar tüm tedarikçileri tanımlama yöntemlerini belirtmeli, uyum hakkında elde edilen bilgileri tüm tedarik zinciri boyunca paylaşmalıdır. Aynı zamanda Doğal Kaynakları Çıkarma Endüstrisi Şeffaflık Girişimi kriterleri çerçevesinde de kamu otoritelerine yapılan ödemelerin bilgisi de paylaşılmalıdır.

2. *Tedarik zincirinde şirket risk değerlendirmesi*: Adım II'nin uygulanması için atılan adımlar raporlanmalıdır. Şirketler raporlama yaparken, şirketin tedarik zincirindeki uyarı sinyalli operasyonları ve diğer uyarı sinyallerini nasıl tanımladığını açıklamalı (tedarikçi beyanlarının riskle orantılı olarak doğrulanması da dâhil olmak üzere), tedarik zincirinde belirlenen uyarı sinyallerini açıklayarak bu uyarı sinyalli operasyonların ve tedarik zincirlerinin fiili koşullarının saptanması için atılmış adımları belirtmelidir. Saha değerlendirme ekibinin ürettiği bilgileri, yöntemleri ve uygulamaları belirtmeli ve tanımlanan güncel ya da potansiyel riskleri kamuya açıklamalıdır. Açıklığın sağlanması bakımından, şirketler, herhangi bir iş yapmadıkları potansiyel tedarikçileri için belirlenmiş riskleri raporlamamalıdır.

3. *Risk yönetimi*: Adım-III'ün uygulanması için atılan adımlar raporlanmalıdır. Şirketler bu kısımda gözetim zinciri ve izlenebilirlik gibi şirketin, evrak arşiv ve akış zinciri veya takip edilebilirlik sistemleri gibi iç kontrol sistemlerinin uyarı sinyalli kıymetli maden tedarik zincirleri hakkında güvenilir ve güncel bilgi toplamak ve saklamak için ne şekilde güçlendirildiğini açıklamalıdır. Risk yönetim planındaki risk azaltma stratejisinin özeti ve varsa yetkinlik eğitimleri ile, etkilenen tarafların katılımı da dâhil olmak üzere risklerin yönetilmesi için atılmış adımları açıklamalı, Şirketin risk azaltma performansını izlemek ve takip etmek amacıyla attığı adımları, bunlara dair örnekleri ve kayda değer/ölçülebilir gelişmenin değerlendirilmesi için 6 ay sonra gerçekleştirilen takibin sonuçlarını kamuya açıklamalıdır. Şirketin, 5. Bölüm ile tutarlı bir şekilde tedarikçilerle ve/veya tedarik zincirleriyle olan ilişkisinin kesildiği örneklerin sayısı, yürürlükteki yasaların zorunlu kıldığı durumlar hariç olmak üzere tedarikçilerin kimliğini ifşa etmeksizin belirtilmelidir.

B) Rafineriler için: Yukarıdakilere ek olarak rafineriler:

1. *Denetimler*: İşletme gizliliği ve diğer rekabet ya da güvenlik hususları dikkate alınmak suretiyle özet denetim raporlarını yayımlamalıdır. Özet denetim raporu şunları içermelidir:

- a. Rafineri bilgileri, denetim tarihi,
- b. Herhangi bir Endüstri Programı veya Kurumsallaştırılmış Mekanizma işbu Rehberde uygun olarak ve Adım-IV 3.4.2’de tanımlandığı şekilde denetim aktivitelerini ve metodolojisini yayımlamamışsa, Adım-IV 3.4.1 (4)’te tanımlandığı şekilde denetim faaliyetleri ve metodolojisi,
- c. İşbu Rehberdeki her bir adımla alakalı olarak Adım-IV 3.4.1 (4)’te tanımlanmış denetim sonuçları,

C) Yükümlülerin tedarik zincirinde yer alan tüm rafineri sonrası şirketleri için:

1. *Şirket Yönetim Sistemleri*: Adım-I’in uygulanması için atılan adımlarla ilgili rapordur. Şirketler bu raporda, şirketin tedarik zincirinin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesi politikasını ortaya koymalı, şirketin uyum konusundaki sorumluluk yapısı ile şirkette bundan doğrudan sorumlu olan kişiyi belirtmelidir. Şirketin kıymetli maden tedarik zincirine ilişkin yürürlüğe koyduğu denetim sistemlerini açıklamalı, bu sistemlerin nasıl işlediğini, şirketin söz konusu raporlama dönemi içerisindeki uyum çabalarını nasıl güçlendirdiğini belirtmeli ve şirketin veri tabanı/kayıt tutma sistemini tanıtmalıdır.

2. *Risk değerlendirme*: Adım-II’nin uygulanması için atılan adımlarla ilgili rapordur. Şirketler bu raporda, tedarik zincirindeki rafinerileri tanımlamak için atılmış adımları açıklamalı, tedarik zincirinin mevcut durumunun uyum düzeyinin belirlenmesi uygulamalarıyla ilgili değerlendirmeleri paylaşmalı, şirketin tedarik zinciri risk değerlendirme için kullandığı yöntemleri açıklamalı ve tanımlanan güncel veya potansiyel riskleri kamuya açıklamalıdır.

3. *Risk yönetimi*: Adım-III’ün uygulanması için atılan adımlarla ilgili rapordur. Şirketler bu raporda, risk yönetim planında riskin azaltılmasına yönelik özet strateji ve varsa kapasite eğitimleri ile etkilenen tarafların katılımı da dâhil olmak üzere risklerin yönetimi için atılmış adımları açıklamalıdır. Şirketin risk azaltma performansını izlemek ve takip etmek amacıyla attığı adımları, bunlara dair örnekleri ve kayda değer/ölçülebilir gelişmenin değerlendirme için 6 ay sonra gerçekleştirilen takibin sonuçlarını kamuya açıklamalıdır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. Çatışmalardan Etkilenmiş ve Yüksek Riskli Bölgelerin Madenlerine İlişkin Sorumlu Tedarik Zinciri için Tedarik Zinciri Politika Belgesi

4.1 Belgenin Amacı:

Bu belge, kıymetli maden tedarik zincirinin tüm aşamalarındaki taraflar için ortak bir referans olmayı amaçlamaktadır. Şirketlerin bu politika modelini kurumsal sosyal sorumluluk, sürdürülebilirlik veya diğer politika uygulamalarına entegre etmesi önerilmektedir.

4.2 Belge Metni:

Belge metin örneği aşağıda yer almaktadır:

Politika Belgesi

Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerde maden çıkarma, alım- satım, işleme ve ihracat faaliyetleriyle ilişkili önemli olumsuz etkilerin risklerini azaltma ve bu bölgelerde insan haklarına saygı ve, çatışmalara katkıda bulunmama sorumluluğumuzun bilinciyle, çatışmalara duyarlı tedarik/kaynak kullanımı uygulamaları ve tedarikçilerin maden çıkarmadan son kullanıcıya arza kadar tüm süreçte risk farkındalığına sahip olması konusunda ortak bir referans teşkil etmesi amacıyla, aşağıdaki politikaları benimsemeyi, geniş bir alana yaymayı ve tedarikçilerle olan sözleşmelere ve/veya anlaşmalara dâhil etmeyi taahhüt ediyoruz. Çatışmaların finansmanına katkıda bulunacak her tür eylemden kaçınmayı ve BM yaptırım ve kararları ile bu tür kararların uygulanmasını sağlayan yerel kanunlara (varsa) uymayı taahhüt ediyoruz.

1. Madenlerin Çıkarılması, Taşınması veya Ticaretinin Yapılmasıyla İlgili Önemli Suiistimler Hakkında:

Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerden ürün tedarik ederken veya buralarda faaliyet gösterirken aşağıdakilerden herhangi birinin herhangi bir tarafça yapılmasına tolerans göstermeyecek, bundan kâr veya menfaat temin etmeyecek ve bunlara destek olmayacağız:

- i. her türlü işkence, zulüm ve insanlık dışı/küçültücü muamele,
- ii. kişinin kendi çalışma isteği olmaksızın zorla veya ceza tehdidiyle çalışma şeklinde kendini gösterebilecek her türlü zorla çalıştırma uygulaması,
- iii. çocuk işçiliğinin en kötü biçimleri,
- iv. yaygın cinsel şiddet gibi diğer yoğun insan hakları ihlalleri,
- v. savaş suçları, diğer ciddi uluslararası insani hukuk ihlalleri, insanlığa karşı işlenen suçlar ve soykırım.

2. Önemli Suiistimal ve İhlallerle İlgili Risk Yönetimi Hakkında:

Birinci fıkrada tanımlanan önemli suiistimal ve ihlalleri gerçekleştiren herhangi bir taraftan kıymetli maden tedarik ettiğine veya bu taraflarla bağlantılı olduğuna dair ciddi bir risk tespit ettiğimiz üretim tedarikçileriyle olan ilişkilerimizi derhal askıya alacak veya sonlandıracağız.

3. Devlet Dışı Silahlı Gruplara Doğrudan veya Dolaylı Destek Hakkında:

Maden çıkarma, taşıma, ticaretini yapma, işleme veya ihraç etme faaliyetleri vasıtasıyla devlet dışı silahlı gruplara doğrudan veya dolaylı olarak verilen hiçbir desteğe tolerans

göstermeyeceğiz. Maden çıkarma, taşıma, ticaretini yapma, işleme veya ihraç etme faaliyetleri vasıtasıyla devlet dışı silahlı gruplara “doğrudan veya dolaylı destek”, aşağıdaki faaliyetlerde bulunan devlet dışı silahlı gruplardan veya bunların işbirlikçilerinden maden tedarik edilmesini, bunlara ödeme yapılmasını veya herhangi bir biçimde lojistik destek ya da ekipman temin edilmesini içerir (ancak bunlarla sınırlı değildir):

- i. maden sahalarını veya taşıma güzergahlarını, maden ticareti noktalarını ve tedarik zincirindeki üretim aktörlerini yasa dışı bir şekilde kontrol altında bulunduran ve/veya
- ii. maden sahalarına erişim noktalarında, maden taşıma güzergahlarında veya maden ticareti yapılan yerlerde yasa dışı haraç alan veya vergi uygulayan ve/veya
- iii. aracıları, ihracat şirketlerini veya uluslararası tüccarları yasa dışı şekilde vergilendiren veya bunlardan haraç alan.

4. Devlet Dışı Silahlı Gruplara Doğrudan veya Dolaylı Destekle İlgili Risk Yönetimi Hakkında:

Üçüncü fıkrada belirtilen devlet dışı silahlı gruplara doğrudan veya dolaylı destek sağlayan herhangi bir taraftan kıymetli maden tedarik ettiğine veya bu taraflarla bağlantılı olduğuna dair ciddi bir risk tespit ettiğimiz tedarikçilerle olan ilişkilerimizi derhal askıya alacak veya sonlandıracağız.

5. Kolluk Personeli ve Özel Güvenlik Personeli Hakkında:

- i. İşbu 4. bölümün onuncu fıkrası uyarınca, maden sahalarını, taşıma güzergâhlarını ve tedarik zincirindeki üretim aktörlerini yasa dışı bir şekilde kontrol altında bulunduran, maden sahalarına erişim noktalarında, taşıma güzergâhlarında veya maden ticareti yapılan yerlerde yasa dışı bir biçimde vergi toplayan ya da haraç alan veya aracılardan, ihracat şirketlerinden ve uluslararası tüccarlardan yasa dışı biçimde haraç alan ya da bunlara vergi uygulayan kamu veya özel güvenlik güçlerine doğrudan ya da dolaylı hiçbir destek vermeyeceğimizi taahhüt ederiz.
- ii. Maden sahalarında, maden sahalarının çevresinde ve/veya taşıma güzergâhlarında görev yapan kamu veya özel güvenlik güçlerinin görevinin sadece insan haklarını korumak, maden işçilerinin, ekipmanının ve tesislerinin güvenliğini sağlamak ve maden sahasını ya da taşıma güzergâhlarını yasa dışı maden çıkarma ya da alım-satım faaliyetlerine karşı korumak dâhil olmak üzere kanunların uygulanmasını sağlamak olması gerektiğini kabul ediyoruz.
- iii. Bizim veya tedarik zincirimizdeki herhangi bir şirketin kamu ya da özel güvenlik güçleriyle sözleşme yapması halinde bu güvenlik güçlerinin Güvenlik ve İnsan Hakları Konusunda Gönüllü İlkelerine uygun hareket edeceğini taahhüt ederiz. Özellikle, insan hakkı ihlallerinden sorumlu olduğu bilinen güvenlik birimlerinin veya personelinin görevlendirilmemesini sağlamak için gereken adımları atacak ve gereken tarama/denetim politikalarını benimseyeceğiz.
- iv. Güvenliğin sağlanması amacıyla kamu güvenlik güçlerine yapılan ödemelerde şeffaflığın, orantılılığın ve hesap verilebilirliğin nasıl geliştirilebileceğine ilişkin çözümlere katkı sağlamak amacıyla yerel ve merkezi makamlarla, uluslararası kuruluşlarla ve sivil toplum kuruluşlarıyla iletişim kuracak ve bunların desteklenmesi için gereken adımları atacağız.
- v. Tedarik zincirindeki madenlerin emek-yoğun ve küçük ölçekli işletmeler aracılığıyla çıkarıldığı maden sahalarında kamu veya özel güvenlik güçlerinin bulunmasıyla ilişkili olumsuz etkilerden zanaatkâr madenciler başta olmak üzere hassas grupların etkilenmesini önlemek veya bu etkileri asgariye indirmek amacıyla yerel makamlarla, uluslararası kuruluşlarla ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapacak ve bunların bu yöndeki çabalarını destekleyeceğiz.

6. Kolluk Personeli ve Özel Güvenlik Personeli ile İlgili Risk Yönetimi Hakkında:

Şirketin tedarik zincirindeki konumuna uygun olarak, güvenlik güçlerinden kaynaklanabilecek risklerin bulunduğu yerlerde, işbu 4. Bölümün beşinci fıkrasında tanımlanan kolluk personeli ve özel güvenlik personelinin doğrudan ya da dolaylı olarak desteklenmesiyle ilişkili riskleri önlemek veya azaltmak amacıyla tedarikçiler ve ilgili diğer taraflarla birlikte derhal bir risk yönetim planı geliştirecek ve uygulayacağız. Bu tür durumlarda, risk yönetim planının benimsenmesinden sonraki altı ay içinde risklerin azaltılmaması halinde üretim tedarikçileriyle olan ilişkimizi askıya alacak veya sonlandıracağız. İşbu 4. Bölümün sekizinci ve dokuzuncu fıkralarına aykırı faaliyetler konusunda bir risk bulunduğunu tespit ettiğimiz takdirde de aynı şekilde karşılık vereceğiz.

7. Rüşvet ve Madenlerin Menşeinin Gerçeğe Aykırı Olarak Beyan Edilmesi Hakkında:

Madenlerin menşeinin gizlemek veya saptırmak ve maden çıkarma, ticaretini yapma, işleme, taşıma ve ihracat faaliyetleri amacıyla hükümetlere ödenen vergiler, ücretler ve imtiyaz ücretleri konusunda kamuoyunu yanıltmak maksadıyla hiçbir şekilde rüşvet teklif etmeyecek, vermeyecek veya talep etmeyeceğiz.

8. Suç Gelirlerinin Aklanması Hakkında:

Maden sahalarında, taşıma güzergâhlarında veya madenlerin maden/rafineri şirketleri tarafından alınıp satıldığı yerlerde yasa dışı vergilendirme veya para sızdırma yoluyla gerçekleştirilen maden çıkarma, ticaret, işleme, taşıma veya ihracat faaliyetleri aracılığıyla veya bunlarla bağlantılı olarak suç gelirlerinin aklandığına dair ciddi şüphelerimiz olduğu takdirde bu tür suç gelirlerini aklama faaliyetlerinin önlenmesine yönelik sürdürülen çabalara ve atılan adımlara destek olacağız.

9. Devletlere Vergi, Ücret ve İmtiyaz Ücreti Ödenmesi Hakkında:

Çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerde maden çıkarma, alım- satım ve ihracat faaliyetleriyle ilgili tüm vergilerin, ücretlerin ve imtiyazların devletlere ödenmesini sağlayacağız ve şirketimizin tedarik zincirindeki konumuna uygun olarak bu tür ödemeleri Doğal Kaynakları Çıkarma Endüstrisi Şeffaflık Girişimi kapsamında belirlenen ilkelere uygun bir şekilde kamuoyuyla paylaşacağımızı taahhüt ederiz.

10. Rüşvet, Madenlerin Menşeinin Gerçeğe Aykırı Beyan Edilmesi ve Suç Gelirlerini Aklama ile Devletlere Yapılan Vergi, Ücret ve İmtiyaz Ücreti Ödemelerinin Gerçeğe Aykırı Beyan Edilmesine Yönelik Risk Yönetimi Hakkında:

Şirketimizin tedarik zincirindeki konumuna uygun olarak, makul zaman dilimlerinde atılacak uygun adımlarla olumsuz etkilerin önlenmesi veya azaltılmasına yönelik performansın geliştirilmesi ve izlenmesi için tedarikçilerle, yerel veya merkezi hükümet makamlarıyla, uluslararası kuruluşlarla, sivil toplum kuruluşlarıyla ve etkilenen üçüncü taraflarla gerekli iletişimi sağlayacağımızı taahhüt ediyoruz. Risk azaltma girişimlerinin başarısız olması durumunda üretim tedarikçileriyle olan ilişkilerimizi askıya alacak veya sonlandıracağız.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. Sorumlu Tedarik Zincirine Aykırılıkların Tespiti, Raporlanması ve Yaptırımlar

5.1 Yükümlülerin İç Kontrol ve Tedarik Zinciri Uyum Görevlisi Atamaları ve Uyum Süreci

a) Yükümlülerin merkez dışı örgütleri dâhil tüm iş ve işlemlerinin yönetim stratejisi ve politikalarına uygun olarak düzenli, verimli ve etkin bir şekilde mevcut mevzuat ve kurallar çerçevesinde yürütülmesi, hesap ve kayıt düzeninin bütünlüğünün ve güvenilirliğinin, veri sistemindeki bilgilerin zamanında ve doğru bir şekilde elde edilebilirliğinin sağlanması, belge ve kayıt düzeninin oluşturulması, yedeklenmesi ve muhafaza edilmesi, hata, hile ve usulsüzlüklerin önlenmesi ve tespiti amacıyla yükümlüler tarafından uygulanan organizasyon planı ile bunlara ilişkin tüm esas ve usulleri kapsayan etkin bir iç kontrol sistemi oluşturulması gerekmektedir. Bu doğrultuda Yükümlüler tarafından, iç kontrol ve tedarik zinciri uyum görevlisi atanması gerekmektedir.

Konu ile ilgili düzenlemeler Sorumlu Tedarik Zinciri Uyum Yönergesi, Kıymetli Madenler Aracı Kuruluşları ile Rafinerilerin İç Kontrol Sistemi ve Uyum Esasları Hakkında Yönerge ve Sorumlu Tedarik Zinciri Güvence Denetimi Yönergesi'nde yer almaktadır.

5.2 Sorumlu Tedarik Zinciri Güvence Denetimi Faaliyetlerine İlişkin Genel Esaslar

Borsa İstanbul Kıymetli Madenler Piyasasına üye olan Yükümlülerin çatışmalardan etkilenmiş ve yüksek riskli bölgelerin kıymetli madenlerine ilişkin “Sorumlu Tedarik Zinciri Uyum Yönergesi’ne, Kıymetli Madenler Aracı Kuruluşları ile Rafinerilerin İç Kontrol Sistemi ve Uyum Esasları Hakkında Yönerge’ye ve işbu Rehber” uyum çalışmasının bağımsız bir üçüncü tarafça denetimi ile bu faaliyette bulunacak bağımsız denetim kuruluşlarının yetkilendirilmesine ve denetim sonuçlarının raporlanmasına ilişkin usul ve esaslar ve konu ile ilgili diğer düzenlemeler Sorumlu Tedarik Güvence Denetim Yönergesi’nde yer almaktadır.

5.3 Yaptırımlar

Yükümlüler tarafından sorumlu tedarik zinciri dışında olması gereken bir ticarete rastlanması durumunda veya mevzuata aykırılık tespiti halinde Borsa İstanbul tarafından mevzuatta belirtilen tedbir ve yaptırımlar uygulanır. Konunun diğer kurum ve kuruluşların sorumlu olduğu mevzuat kapsamında olması durumunda ilgili kurum ve kuruluşlara Borsa tarafından bilgi verilir. Borsa İstanbul tarafından tedbir ve yaptırım uygulanması yetkili diğer düzenleyiciler tarafından tedbir ve yaptırım uygulanmasına engel teşkil etmez.

ALTINCI BÖLÜM

6. Çeşitli ve Son Hükümler

6.1. Gönüllülük Esasına Göre Rehber Uyum

Yükümlüler dışında kalan tedarik zincirinin diğer tüm unsurları ve Borsanın uygun göreceği diğer unsurlar, gönüllü olarak Rehber uyum çalışmalarında bulunabilir. Rehber uyumunun Rehberde ve eklerinde belirtilen usul ve esaslara uygun şekilde tevsik edilmesi halinde, gönüllü olarak Rehber uyum çalışmaları gerçekleştiren şirketler Borsa İstanbul'un internet sitesinde ayrı bir başlık altında kamuoyuna duyurulur.

6.2. Diğer Hususlar

İşbu Rehber'de yer almayan veya tanımlanmayan hususlar bakımından Sorumlu Tedarik Zinciri Uyum Yönergesi, Sorumlu Tedarik Zinciri Güvence Denetimi Yönergesi ve Kıymetli Madenler Aracı Kuruluşları ile Rafinerilerin İç Kontrol Sistemi ve Uyum Esasları Hakkında Yönerge hükümleri esas alınır.

TÜRKÇE – İNGİLİZCE TERİMLER

Rehberde kullanılan bazı terimlerin İngilizce karşılıkları ve kısaltmaları:

TÜRKÇE	İNGİLİZCE
<i>Muaf Kıymetli Maden Stokları</i>	Grandfathered Stocks
<i>Orta ve Büyük Ölçekli Madencilik</i>	Medium and Large-Scale Mining - LSM
<i>Küçük Ölçekli Madencilik</i>	Artisanal and Small-scale Mining- ASM
<i>Kara Para Aklamanın Önlenmesi ve Terörizmin Finansmanı ile Mücadele Düzenlemeleri</i>	Anti-Money Laundering and Counter Terrorist Financing - AML-CFT
<i>Siyasi Nüfuz Sahibi Kişiler</i>	Politically Exposed Person - PEP
<i>Uluslararası Güvence Sözleşmeleri Standartları</i>	International Standard on Assurance Engagements -ISAE
<i>İş Yaptığınız Tarafı Tanıma Kuralı</i>	Know Your Counterparty-KYC
<i>Uygun Teslimat</i>	Good Delivery
<i>Doğal Kaynakları Çıkarma Endüstrisi Şeffaflık Girişimi</i>	The Extractive Industries Transparency Initiative (EITI)